

ski družbi, de naj si prizadene, de tudi iz verste kmetijskih pridelkov pridejo nekatere reči v razstavo v London, ker se bojo pridelki in izdelki celiga sveta za prednost ali saj za dobro ime poskušali. Zlasti to, kar ima kakoršna dežela posebniga, česar druge dežele nimajo, naj se v razstavo pošlje, zlasti če se zna po tem v kupčijo spraviti, ali če je vredno, de se tudi drugod posnema.

Iz kmetijskega obzira bi bile po g. Hlubekovih mislih tele reči vredne v razstavo poslane biti:

1) nekatere steklenice imenitniga Oberfeldarskiga vina, ki se v Vipavi prideluje;

2) žlahniga Krajskiga medú, in umno napravljen krajnski panj v lični izdelani pripodobi (model);

3) sémena tistiga pleména prosá, ki se hitrica imenuje in nekatere lepo posušene bilke tega zeliša;

4) turšice (zernje in sterži) tistiga pleména, ki se visoko na Gorenskem v gorenskih krajih, blizo 400 sežnje nad morjem prideluje;

5) sirova žida;

6) podoba zvezaniga kozelca ali stoga (Doppelharpe) s skednjem vred;

7) zimskiga in pollanú, kteriga se nikjer toliko ne prideluje kakor na Krajskim, (v zernju in lepo suhih bilkah).

Velki zbor je poterdil, de naj kmetijska družba poskerbí, de se zaznamovani sadeži in podobe skup spravijo, razstavni komisii pa na Dunaj naznanijo, ali jih bo vzela.

Ker se ima naznanilo razstavni komisii na Dunaj že do 3. prihodnjiga mesca poslati, blagó bo pa še le o vsih svetih oddati treba, je sklenil družbini odbor v poslednji séji, pričijoče naznanilo Krajskih pridelkov po „Novicah“ razglasiti, in tiste kmetovavce prositi, ki bi pri volji bili eno ali drugo zaznamovanih reči družbi za London poslati, de naj bi zagotovilo tega kmalo na znanje dati. Posebno so častite podružnice, v kterih krajih se ena ali druga reč prideluje, lepo prošene se za tó prizadevati.

Razun tega se boste kmetijska in obertnijska družba še po drugih potih prizadjale, deležtvo pri Londonski razstavi pospešiti.

Kakó goveje in telečje meso celi teden dobro ohraniti?

V krajih, kjer ni lahko večkrat v tednu po mesó pošiljati, je gotovo velika težava zavolj mesá v zadnjih dnevih tedna, kadar je velika vročina, in že muhe v mesnici zapljunke v mesó napravijo. Skušal sim že marsiktero sredstvo, de bi mesó za srédo in četrtek, kakor koli mogoče, dobro za vžitek ohranil, pa nobeno mi ni vstreglo; s tém pa, ki ga tukaj oznamim, sim popolnoma zadovoljin, in menim, de bo vsak, ki se ga posluži, spoznal, de je v resnici dobro. Tole je:

„Uloži kose mesá, ki jih za teden ohraniti hočeš, v lonec, nalij ga s posnétim kislím mlékom takó, de bo vse mesó v mléku. Kadar mesó rabiš, ga lepó opéri, juho (župo) pa, ko vrè, dobro spéni, in takó imaš mesó in juho prav dobro tudi zadnji dan tedna. Vender se mora mléko vsake 2 ali 3 dni spremeniti. To mléko pa tudi ni zaverženo, ker se za prešicjo oblodo dobro porabi.“

Iz dol. Loga na Kočevskim.

Odkriloserčne vošila

zastran šolskih bukev v začetnih šolah po Slovenskim.

Kar nam že davnej pri sercu leží, in kar očitno pogovoriti nas že davnej domorodci od več strani opo-

minjajo, razodenemo zdej, ker imamo dostojno priložnost za to.

Po prijaznosti c. k. deželnega poglavarstva v Terstu smo prejeli te dni vse ondi od šolskiga vodstva na svitlo dane bukve za slovenske začetne šole. Lepo številice jih je že — več kakor mende po vsih družih slovenskih krajih, kar nam, žalibog! kaže, de so naši sosede na Primorskem v tem že davnej prekosili. Imajo namreč čisto slovenskiga:

1) Abecedno tablo (velja 1 krajc.)

2) Poštevanko (velja 1 krajc.)

3) Abecednik za šole na kmetih, natisnjen 1850 (velja 2 krajc.)

4) Abecednik za šole po mestih 1846 (velja 5 krajc.)

5) Mali katekizem v vprašanjih in odgovorih 1846 (velja 2 krajc.)

6) Keršanski katolški nauk za drugo pervinskih šol 1846 (velja 6 kr.)

7) Berila in listi in evangelji v nedelje in praznike celiga léta in vse dni sv. posta — s terpljenjem našiga odrešenika in z navadnimi molitvami per službi Božji 1846 (velja 16 krajc.)

8) Povestice za prvo začetno šolo 1846 (veljajo 6 krajc.)

9) Berilo za drugi klas malih šol na kmetih 1846 (velja 12 krajc.)

10) Vodnikova pismenost okrajšana za male šole 1847 (velja 5 krajc.)

11) Napeljevanje iz glave poštovati za prvi klas ljudskih šol 1846 (velja 6 krajc.)

12) Napeljevanje v računstvo za 2. in 3. klas farnih in glavnih šol 1848 (velja 10 krajc.)

13) Berilo o svetkih in nedeljah za dorasene mladost v nedeljskih šolah (obseže „napeljevanje k pobožnimu življenju in lepimu zadržanju Ber. Galura, — „vodila za kmetovanje“ — „zlata vas“ podučna in kratkočasna povest, ki je bila doklada „Novic“ — in veliko naučnih pripoved iz „Drobtinc“ (knjiga 451 strani debela letas natisnjena, velja 30 krajc.) (To berilo je neprecenljive vrednosti).

Vse te knjige so natisnjene v Terstu, in so na prodaj pri mestni gospóski v Terstu in družih primorskih soseskah. Popir je dober; natis je tako lep, de Dunajskiga veliko prekosí; cena pa je poverh vsiga tega veliko nižji od Dunajske. V spričo tega damo le en izgled: Berilo za male šole na kmetih velja zvezano iz Dunajske bukvarnice 23 krajc. — ravno tisto berilo (za drugi klas) tode veliko lepši natisnjeno in ravno tako zvezano velja pa iz Teržaške zaloge le 12 krajcarjev!! Razsodbo zastran taciga nezmeriga razločka v ceni prepustimo bravcam samim.

Vse te knjige so pa tudi natisnjene v našim sedanjim pravopisu, ki so ga Novice v létu 1843 brez sile in brez razpertije po Slovenskim vpeljale, in ki je zdej tudi od visociga ministerstva poterjení slovenski pravopis.

Na to djansko podlago (factische Basis), zoper katero ne more biti nobeniga ugovora, stavimo dvojno vprašanje:

Pervič: zakaj se scer šolske bukve po Slovenskim ne natiskujejo domá, ampak se morajo po višji ceni iz Dunajske prodajavnice dobivati? Če so Teržačani že v létu 1846 to pravico imeli, jo bomo mende tudi mi v létu 1850 zadobili, ako se bojo gospodje, kterim je ta reč izročena, krepko za-njo potegnili. Dobiček, ki iz tega izvira, je velik: pervič bojo šolarji dostikrat revnih staršev boljši kup bukve dobivali, in drugič bojo tudi naši tiskarji in bukvo-

vezi po Slovenskim v tem kaj zaslužka imeli. Dunajski tiskarji in vezarji šolskih knjig imajo — brez tega — za šole ondašnje dežele dela in zaslužka dovolj. „Edina pravica za vse“ naj tudi v tem obvelja. Če ima Dunajska zaloga pri sv. Ani taciš šolskih bukev še kaj od več, ne bo nikakoršne škode terpela, ker jih je že toliko po dragi ceni prodala, da gotovo ni brez dobička. Scer pa tudi tak ugovor v tako važnih rečeh nemore nobene veljavnosti imeti, ker — kakor bo 2. vprašanje pokazalo — tudi zavira šolsko napredovanje, ako bi le zato staro robo obderžali, da jo kupec prodati zamore!!

Drugič vprašamo: kakó dolgo bo v naših šolah še tisti pravopis vladal, kateri zdej le ljudi moti, da ne morejo državnih in deželnih postavin kar scer vlada na svitlo daja, gladko brati? Vsi časopisi in sploh, kar slovensko ljudstvo bère, se — razun nekterih molitvinih bukev — v novim pravopisu natiskuje. To ja mende vedó vsi šolski gospodje — zakaj ne skerbijo, da se šolski mladosti bukve v tem pravopisu in sploh popravljen ne podajo? Če bomo vedno le odlasali, ne bomo nikoli začeli. Mi ne rečemo, da je sedanjí tudi vladni pravopis brez vse pomanjkljivosti (omnibus numeris absolutus) ali — zdej ni več v tem govorjenja. Zdej velja ta pravopis, (ki je, med nami rečeno, vunder saj trikrat boljši kakor stari *zh, sh, fh* — dve različni čerki za en sam glas!!!) in šolska mladost mora v tem novim boljši knjige imeti. Že mnogo šolskih učiteljev se nam je pritožilo, da nimajo šolskih bukev v novim pravopisu in da si morajo težavno z drugimi pripomočki pomagati.

Šolsko léto se koncu bliža. Zdej, gospodje šolskiga svetovavstva po slovenskih deželah, posebno pa Vi slavni gospodje, kterim so slovenske šolske reči pri vis. ministerstvu na Dunaji izročene in od kterih smo prepričani, da za prid domovine in blagor šolske mladosti uneti boste poterdili naš dvojni predlog, poskerbite, da bomo vsi Slovenci za prihodnje léto to dosegli, kar — naši bratje na Primorkim že davnej imajo.

Nadjamo se, da ta odkritoserčna beseda, ki se opira na pravične in od več strani razodete vošila, ne bo glas vpijočiga v pušavi!

Če pa še ni nič noviga pripravljeniga, naj se vplejejo ta čas povsod Teržaške bukve, ki so boljši, lepši, boljši kup in v novim pravopisu natisnjene. Vred.

Novičar iz Ljubljane.

Pretečeni teden je bilo že več očitnih sodb v Ljubljani. To novo ravnanje, po kterim ni več dolgočasniga in mudivniga pisanja, temuče se vse hitro in očitno razsodi, zares ljudem prav dopade. Bilo je že taciš sodb tudi v slovenskim jeziku. Gosp. Heinricher, sodnik za Ljubljansko okolico, se posebno dobro obnaša; izvedenimu in modrimu sodniku domača beseda tako gladko teče, da ga je veselje poslušati. Jutri (v čertek) bo pri Ljublj. okolici spet več očitnih pravd. — S serčnim veseljem smo zvedili, da je gosp. Laufensteinu, nekdašnjimu kresijskimu poglavarju v Novim mestu, zdej pri deželnimu poglavarstvu v Ljubljani opravilstvo kresijskiga svetovavca izročeno. Kdor tega mnogospoštovaniga in zares visoke časti vredniga vradnika pozná, kteriga djanje je skozi in skozi čisto kakor sonce, se mora serčno veseliti, da je mož take bistre glave, takiga pošteniga serca spet v versto djanskih vradnikov stopil. — Naš deželni poglavar popotuje zdej po Dolenskim, da bo tudi to stran Krajnskiga poznal. — Sliši se, da bojo v Novim mestu glediše (teater) zi-

dali. — Za Bled in Blejske toplice oznanimo imenitno novico, da je pretečeni teden slavni Dunajski zdravnik in imenitni kemikar g. Dr. Gruber v Bled se podal, od kodar nam je pisal, da mu tako neizrečeno dopade, da se nikakor ne more od tega rajskiga kraja ločiti. „Kraj in toplice — nam je unidan iz Bleda pisal — so vredne, da se Dunajčanam, ki poleti radi popotvajo in po novih toplicah hrepené, živo priporočé. Jez čem vse na tanjko preiskati, in potem, kar je dobro pa tudi kar je po mojih mislih pomankljiviga tistim možém razodeti, kterim ima nad tem ležeče biti, da se te toplice bolj na noge spravijo in po njih tudi deželi marsikteri goldinar privabi.“ Krajnska dežela bo gotovo častitimu g. dohtarju prav hvaležna, če Blejske toplice svetu priporočí — in Dr. Gruber je mož zato; njegovo priporočilo bo veliko veljalo. — Včeraj smo brali povabilo naših častitljivih g. g. nun k očitnimu šolskimu izpraševanju konec léta, in reči moramo, da smo z veseljem zapazili, kako skerbno častitljive gospé — zraven nemškiga, laškiga in francozkiga jezika — tudi naš mili materni jezik obdelujejo, — gotovo je in sploh znano, da gospé učitelje v Ljubljanskih nunskih šolah, kar pravo ljubezin do domačiga jezika vtiče, marsikteriga učitelja v Ljubljanskih normalnih šolah prekosé. „Skušnja takó uči.“

Novičar iz mnogih krajev.

Sliši se, da bojo cesar še to poletje Benedke obiskali. Spet se zlo govori, da se bo slavni Radecki zavolj visoke starosti v pokojni stan podal. — Haynauovi začasni namestnik na Ogerskim je feldmarsallajtnant grof Wallmoden. — Namesto grofa Gyulaja, kterimu so cesar poveljstvo 5. armade izročili in ki se je že v Milano podal, je zdej baron Csorich c. k. vojni minister. — Našiga slavniga domorodca Čehovina so cesar v žlahtni stan barona povzdignili. — Dan Jelačić se je ravno zdej v Napajedlu oženil in bo te dni pripeljal svojo ženo v Zagreb. — Nar imenitniši politiška novica pretečeniga tedna je, da se je med Danci in med nemškima vojvodstvama Šleswig-Holstajn spet vojska začela, ki se je lani pomirila. Šleswig-Holstajnci so Nemci, in se vojskujejo za ločitev od Dancov in za samostojnost. Ker se za Holstajnce Nemci potegujejo, Dance pa, kakor pravijo, Rus podpira, se ne vé, kakó se bo ta vojska končala. — Kmetijske opravila s konji podpirati, je naše ministerstvo dovolilo, da se znajo cesarski vprežni konji (Fuhrwesensperde) tū in tam kmetovavcam proti tem prepustiti, da izposojeni konji se morajo v 8 dnéh, če se bo terjalo, spet nazaj dati, ali pa za prejetiga teškiga konja 160 gold. za lahkiga pa 112 gold. poverniti. — Nadvojvoda Janez so dobili iz Nemškiga (Schwerin) 4 amerikanske prešiče brez šetinje bele in višnjeve barve, in pa dve posebni lepi goveda. Nadvojvoda so se v Gaštejske toplice podali. — Tisti lajtnant Pate, ki je Angležko kraljico s palico po obrazu vdaril, je na 7 lét iz dežele izgnan čez morje. — Na Marskim se je veliko volkov prikazalo, ki so jo iz Ogerskih gojzdov primahali. — Ministerski nasvèt, kakó naj bi se na Ogerskim vselitev družih ljudstev dopustila, leži že pri cesarju za poterjenje. — Slovanski besednjak za cesarske pisarnice je že toliko dokončan, da bo še ta mesec prišel nemško-česki del na Dunaji na svitlo, obsegel bo 9000 besed, in veljal bo 1 gold. 24 kraje. Kmalo smemo tedaj tudi slovenskiga pričakovati. — Mladi duhovnik g. Stibil iz Gorice gre za misijonarja v Ameriko.